PROFESIONALIZAREA TINERILOR ÎN SITUAȚII DE RISC ȘI INSERȚIA LOR PE PIAȚA MUNCII

PROFESSIONALIZATION OF YOUTH AT RISK AND THEIR INTEGRATION INTO THE LABOR MARKET

CZU: 377.3:331.5:303.433.2 **https://doi.org/10.59295/spd2024s.73**

Svetlana HARAZ,
ORCID: 0000-0002-3180-4322
e-mail: sharaz@ulim.md
Universitatea Liberă din Moldova
Liliana ANTIMIR,
e-mail: antimirliliana212@gmail.com
Universitatea Liberă din Moldova

Summary *.Unattractive jobs, low wages and deficiencies in the educational system are some of the reasons why young specialists fail to integrate harmoniously into the labor market. The research problem: the opportunities and difficulties in the professionalization of young people in risk situations and their insertion in the labor market is a complex and important topic that involves several social, economic and educational aspects.. The object of the research: the opportunities and difficulties in the professionalization of young people in risk situations and their insertion in the labor market. The purpose of the research: the study of opportunities and difficulties in the professionalization of young people in risk situations and their insertion in the labor market.*

Keywords: *the field of work, professional insertion, the labor market, professionalization, young people in risky situations.*

INTRODUCERE

Biroul Național de Statistică informează că, conform rezultatelor Anchetei Forței de Muncă (AFM), în trimestrul I 2023, numărul tinerilor care formează grupul NEET în vârstă de 15-24 ani a constituit 29,7 mii, de 15-29 ani – 79,2 mii, și al tinerilor în vârstă de 15-34 ani - 156,0 mii persoane. În toate aceste trei grupe de vârstă, majoritatea o alcătuiesc femeile (62,9% în rândul tinerelor de 15-24 ani, 71,3% la cele de 15-29 ani și 68,7% la tinerele de 15-34 ani) [1].

În conformitate cu Legea cu privire la tineret nr. 279-XIV din 11 februarie 1999 [2], în categoria „tineret" în Republica Moldova sunt incluse persoanele cu vârsta între 16 și 30 ani.

În perioada adolescenței și tinereții, tinerii dau dovadă de spirit de inițiativă, energie și creativitate, demonstrând interes pentru a-și utiliza capacitățile în rezolvarea problemelor din comunitate și pentru dezvoltarea acesteia. Fiind susținuți și încurajați, tinerii pot deveni parteneri de încredere ai adulților și se pot implica activ în activități la

nivel local. Totodată, accesul limitat la informații, la oportunități de petrecere a timpului liber și la activități care contribuie la dezvoltarea cunoștințelor și abilităților îi face pe tineri vulnerabili la diferite riscuri legate de sănătatea, dezvoltarea și integrarea socială a acestora. Problematica tinerilor aflați în afara sistemelor de educație, ocupare și formare profesională a intrat în ultimii ani în atenția politicilor publice europene și, mai nou, în a celor naționale, Moldova fiind una dintre țările cele mai afectate de acest fenomen [3].

Criza economică și cea pandemică au avut un impact negativ direct asupra pieței muncii din Republica Moldova. Acestea au fost resimțite cel mai mult de către grupurile vulnerabile, afectând în special femeile angajate cu copii, angajații cu dizabilități și persoanele vârstnice. Totodată, la nivel mondial, datele arată că una dintre cele mai agravante situații este cea a tinerilor care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruiri în afara sistemului formal de educație (NEET). Organizația Națiunilor Unite susține că cel mai afectat grup de pe piața muncii în perioada crizei pandemice au fost tinerii, anticipându-se o creștere majoră a ratei NEET în următorii ani [4].

Recent, a fost aprobat și Programul Național de Ocupare a Forței de Muncă 2022-2026 [5], care își propune drept obiectiv reducerea ratei tinerilor NEET, în special prin măsuri de prevenire. Pe lângă inițiativele legislative, sunt desfășurate proiecte de suport tehnic pentru capacitarea organizațiilor teritoriale de ocupare a forței de muncă și a organizațiilor societății civile, în vederea extinderii serviciilor destinate tinerilor NEET.

MATERIALE ȘI METODE

Metode, procedee și tehnici de cercetare: analiza de documente (rapoarte, cadrul legal), sondaj de opinie (chestionar). Chestionarul de cercetare reprezintă o tehnică și, corespunzător, un instrument de investigare constând dintr-un ansamblu de întrebări scrise și, eventual, imagini grafice, ordonate logic și psihologic, care, prin administrarea de către operatorii de anchetă sau prin autoadministrare, determină din partea persoanelor anchetate răspunsuri ce urmează a fi înregistrate în scris. Chestionarul este un mijloc foarte bun de explicare a comportamentelor umane și de identificare a factorilor care le determină [6].

Alegerea acestei metode s-a bazat pe capacitatea sa de a colecta rapid și eficient date de la un număr mare de respondenți. Chestionarul este un mijloc foarte bun de explicare a comportamentelor umane și de identificare a factorilor care le determină. În primul rând, trebuie menționat faptul că subiecții sunt anchetați cu privire la un anumit domeniu al realității sociale cu care nu intră în contact direct, ei situându-se în afara mediului social al problemei. În al doilea rând, ancheta prin chestionar are un caracter standardizat, deoarece întrebările sunt formulate clar dinainte, la fel și numărul și ordinea acestora; mai mult decât atât, este stabilit și numărul persoanelor cu anumite caracteristici (sex, vârstă, nivel de pregătire etc.) cărora li se adresează întrebările, fără a se putea interveni sau abate de la această schemă de organizare a anchetei. Chestionarul sociologic este – fără doar și poate – una dintre tehnicile necesare și actuale pentru orice cadru didactic și de o valoare inestimabilă pentru disciplinele socio-umane [7].

Eșantionul cercetării: Chestionarul a fost aplicat unui grup de 35 de elevi din Instituția Publică Școala Profesională Hîncești, aflată în subordinea Ministerului Educației. Selectarea respondenților a fost aleatorie, acoperind participarea tuturor meseriilor care se pregătesc în cadrul instituției, din efectivul total de 201 elevi.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Distribuția a 201 elevi în funcție de meserie și anul de studiu la Școala Profesională Polivalentă Hîncești:

Electro-gazosudor-montator/tăietor cu gaze: 43 elevi (19 elevi în anul I, 13 elevi în anul II, 11 elevi în anul III);

Tencuitor: 19 elevi (11 elevi în anul I, 8 elevi în anul II);

Zugrav: 28 elevi (11 elevi în anul I, 17 elevi în anul II);

Placator cu plăci: 32 elevi (19 elevi în anul I, 13 elevi în anul II);

Brutar (învățământul dual): 37 elevi (15 elevi în anul I, 22 elevi în anul II);

Cusătoreasă (învățământul dual): 12 elevi (12 elevi în anul I);

Cusătoreasă (industria confecțiilor): 15 elevi (15 elevi în anul I);

Croitor (industria confecțiilor): 15 elevi (15 elevi în anul I).

Date socio-demografice a eșantionului cercetării:

Conform datelor colectate, distribuirea eșantionului pe criteriul de vârstă se încadrează în 2 categorii: 15-16 ani – 46% (16 respondenți) și 17-18 ani – 54% (19 respondenți).

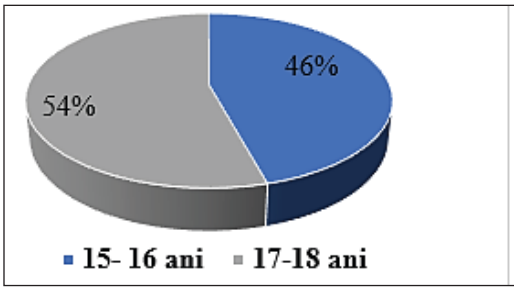

Fig. 1. Categorii de vârstă

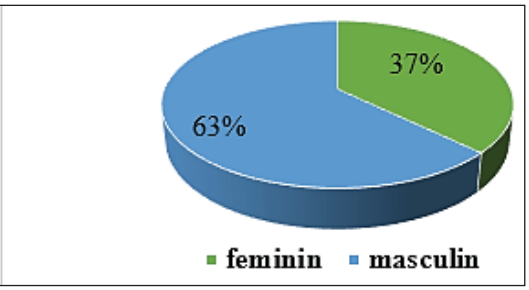

Fig. 2. Sexul respondenților

Numărul băieților prevalează și din considerentul că majoritatea meseriilor din cadrul Insituției sunt mai mult pentru băieți. Astfel, 37% dintre participanți sunt fete (13 în valoare numerică) și 63% sunt băieți (22 în valoare numerică).

La întrebarea „Cât de importantă este meseria ta pe piața muncii?”, respondenții au selectat următoarele variante de răspuns:

importantă -34% (sau 12 respondenți)

foarte importantă – 14% (sau 5 respondenți);

relativ importantă – 20% (sau 7 respondenți);

mai puțin importantă – 32% (sau 11 respondenți).

Această distribuție a răspunsurilor este vizualizată în figura 3, care arată percepția elevilor despre importanța meseriei lor pe piața muncii. Informația relevă că majoritatea respondenților consideră că meseria lor este importantă (34%) sau relativ importantă (20%). Cu toate acestea, un procent semnificativ de respondenți (32%) percep meseria lor ca fiind mai puțin importantă, indicând o posibilă preocupare privind relevanța și valoarea meseriei lor pe piața muncii. Doar 14% dintre respondenți au indicat că meseria lor este foarte importantă, ceea ce sugerează o percepție limitată a importanței critice a meseriei în contextul pieței muncii actuale.

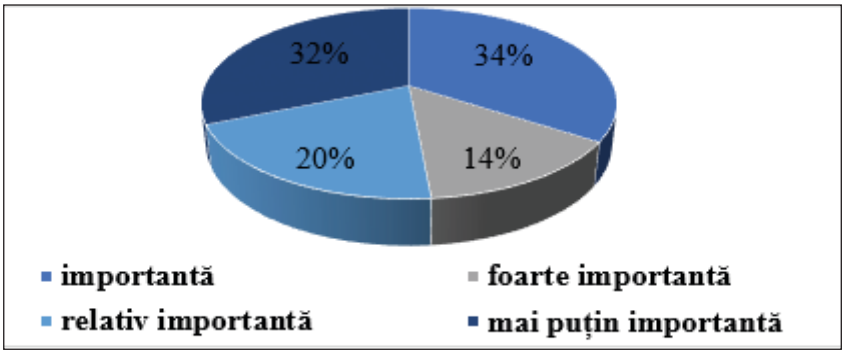

Fig. 3. Importanța meseriei pe piața muncii

Se atestă necesitatea unor intervenții educaționale și de orientare profesională pentru a ajuta tinerii să înțeleagă mai bine rolul și impactul meseriei lor în economia actuală și pentru a le crește încrederea în importanța propriilor abilități și competențe.

La întrebarea „Cum apreciezi șansele tale de încadrare în câmpul muncii după absolvire?”, respondenții au selectat următoarele variante de răspuns:

înalte: 17% (6 respondenți)
foarte înalte: 12% (4 respondenți)
medii: 37% (13 respondenți)
joase: 20% (7 respondenți)
foarte joase: 14% (5 respondenți)

Figura 4 relevă că majoritatea respondenților consideră șansele lor de încadrare în câmpul muncii ca fiind medii (37%). Există, totuși, un procent semnificativ de respondenți care percep șansele lor ca fiind joase (20%) sau foarte joase (14%), ceea ce poate indica o lipsă de încredere în oportunitățile de angajare post-absolvire.

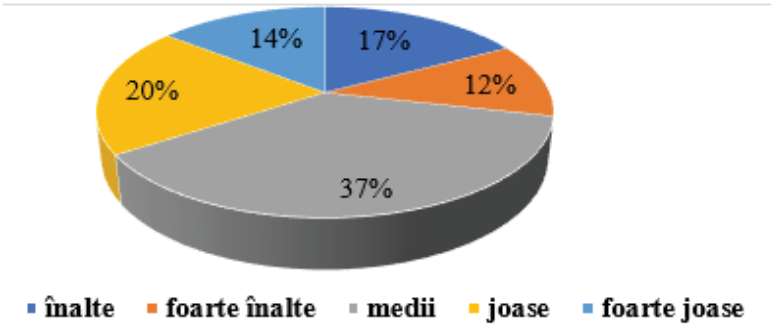

Fig. 4. Aprecierea șanselor de încadrare în câmpul muncii după absolvire

Pe de altă parte, doar 17% dintre respondenți consideră șansele lor de încadrare ca fiind înalte, iar 12% le văd ca fiind foarte înalte.

Datele indică spre nevoia de a îmbunătăți programele de orientare profesională și sprijinul în tranziția de la școală la muncă, pentru a crește încrederea tinerilor în perspectivele lor de angajare și pentru a le facilita integrarea pe piața muncii.

Pentru a identifica care sunt opțiunile pentru viitor ale absolvenților, am adresat următoarea întrebare: „Cum vei acționa în cazul când nu te angajezi după absolvire?”

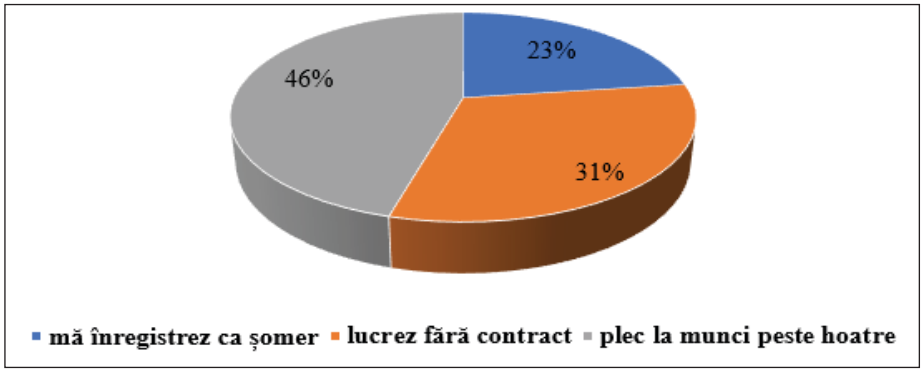

Fig. 5. Opțiunile pentru viitor ale absolvenților

Respondenții au selectat următoarele variante de răspuns:mă înregistrez ca șomer: 23% (8 respondenți)

lucrez fără contract: 31% (11 respondenți)

plec la munci peste hotare: 46% (16 respondenți)

În figura 5 putem vizualiza că aproape jumătate dintre respondenți (46%) consideră plecarea la munci peste hotare ca fiind cea mai viabilă opțiune în lipsa unei angajări imediate. Un procent semnificativ de 31% ar lucra fără contract, ceea ce poate reflecta o lipsă de oportunități formale de angajare sau o predispoziție spre economia informală. Doar 23% dintre respondenți ar opta pentru înregistrarea ca șomer, ceea ce sugerează o

încredere relativ scăzută în sistemul de suport al șomajului sau preferința pentru alternative mai imediate.

Putem constata că politicile de ocupare și suport de angajare ar trebui să fie mai eficiente, să ofere tinerilor absolvenți oportunități clare și sigure de integrare pe piața muncii, reducând astfel tendința de a emigra sau de a lucra în condiții precare.

CONCLUZII

În opinia noastră, încadrarea tinerilor în câmpul muncii este extrem de dificilă din mai multe motive: salariile foarte mici, neconcordanța acestora cu dificultatea sarcinilor de lucru și cerințele de experiență la angajare.

Situația economică actuală influențează direct piața muncii, determinându-i pe tineri să accepte locuri de muncă care nu le satisfac așteptările. Aceștia sunt, într-o oarecare măsură, obligați de circumstanțele personale să accepte compromisuri cu beneficii minime. De exemplu, nivelul de studii nu este luat în considerare la salarizare, iar sarcinile de muncă nu reflectă fișa postului, adesea din cauza comasării locurilor de muncă și a nivelului de remunerare corespunzător.

Trebuie să recunoaștem că piața muncii oferă multe impedimente tinerilor care doresc să-și construiască un viitor în țară. Nu se oferă suficient sprijin financiar, precum stimulente pentru atragerea tinerilor către anumite locuri de muncă sau acordarea unor bonusuri. De asemenea, există dificultăți legate de neconcordanța programelor de studii cu cerințele specifice ale pieței muncii.

Datele cercetării permit următoarele concluzii:

1) O mare parte dintre tinerii absolvenți își doresc să fie încadrați în câmpul muncii, însă mulți dintre ei nu sunt optimiști în privința șanselor reale de angajare. Această percepție este influențată de dificultățile economice și condițiile precare de pe piața muncii.
2) Majoritatea tinerilor absolvenți consideră că abilitățile și cunoștințele dobândite în timpul studiilor sunt utile pentru viitoarea lor carieră. Acest aspect subliniază importanța calității educației și a relevanței curriculei în pregătirea tinerilor pentru piața muncii.
3) Cel mai semnificativ obstacol în integrarea pe piața muncii, conform respondenților, este salariul mic. Aproape jumătate dintre tineri (48%) identifică acest factor ca fiind principalul impediment. Alte obstacole importante includ nerealizarea promisiunilor date la angajare (13%), un colectiv neprietenos (12%), o atmosferă de lucru neprietenoasă (9%) și discriminarea (4%).
4) Mulți tineri evaluează șansele lor de angajare după absolvire ca fiind medii (37%), în timp ce un număr semnificativ consideră că șansele lor sunt joase (20%) sau foarte joase (14%). Aceasta reflectă o încredere scăzută în oportunitățile de pe piața muncii și necesitatea unor măsuri de sprijin mai eficiente.
5) În cazul în care nu se angajează după absolvire, 46% dintre tineri aleg să plece la muncă peste hotare, 31% ar lucra fără contract, iar 23% ar opta pentru

înregistrarea ca șomer. Aceste date sugerează o predispoziție către emigrare și angajare informală, indicând nevoia de îmbunătățire a condițiilor de muncă și a suportului pentru tineri în țară.

Provocările cu care se confruntă tinerii absolvenți în procesul de integrare pe piața muncii sunt majore și subliniază și necesitatea unor politici și măsuri de sprijin mai eficiente pentru a le asigura oportunități clare și sustenabile de dezvoltare profesională.

REFERINȚE

1. Biroul Național de Statistică. Tinerii NEET în Republica Moldova în trimestrul I 2023. În: https://statistica.gov.md/ro/tinerii-neet-in-republica-moldova-in-trimestrul-i-2023-9430_60458.html.
2. Legea Republicii Moldova Nr. 279 din 11-02-1999 cu privire la tineret. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 39-41 din 22-04-1999. In vigoare din data 23.09.16 în baza abrogării prin LP215 din 29.07.16, MO315-328/ 23.09.16 art.688.
3. HARAZ S., CEBAN A. Profesionalizarea tinerilor în dificultate prin dezvoltarea antreprenorialului social în mun. Orhei. In: *Preocupări contemporane ale științelor socio-umane. Ediția 8, 8-9 decembrie 2017*, pp. 389-394. ISBN 978-9975-3168-9-7.
4. BUCIUCEANU-VRABIE M., GAGAUZ O. Tinerii pe piața muncii din Republica Moldova: competențe și aspirații. Chișinău: INCE, 2017. 36 p. ISBN 978-9975-89-078-6
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 785 din 16-11-2022 cu privire la aprobarea Programului național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 411-412 din 22-12-2022.
6. Chestionarul sociologic. În: https://www.scribd.com/doc/260495751/Chestionarul-in-Cercetarea-Sociologica.
7. CHELCEA S. Tehnici de cercetare sociologica. În: https://alingavreliuc.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/10/septimiu-chelcea-tehnici-de-cercetare-sociologica1.pdf.